

Polská legislativní úprava dobrovolnické služby (stručný komentář)

V Polsku není dobrovolnictví upraveno samostatným zákonem. Výkon dobrovolnické služby je od 24. dubna 2003 upraven zákonem "o veřejně prospěšné činnosti a dobrovolnictví", který primárně upravuje v obecné rovině vztahy státu a neziskových organizací. Zákon vymezuje pravidla pro nevládní organizace za kterých mohou vykonávat veřejně prospěšné činnosti, získat statut veřejně prospěšné organizace a pravidla státu pro dohled nad veřejně prospěšnými činnostmi.

Dobrovolnická služba je obsažena v Části III. DOBROVOLNICTVÍ. Dobrovolníkem je osoba, která dobrovolně a bez nároku na odměnu poskytuje služby na základě ustanovení specifikovaných v tomto zákoně.

Podstatou úpravy jsou vztahy mezi dobrovolníky na straně jedné a organizacemi, v jejichž prospěch je dobrovolnická služba vykonávána. Pro tyto organizace se zavádí termín "beneficiant". Beneficiant má postavení přijímající organizace tak jak je známe z českého zákona o dobrovolnické službě (č.198/2002 Sb.). V roli beneficianta mohou být nevládní organizace pokud jsou vytvořeny v souladu se zákonnými ustanoveními, včetně nadací a sdružení, právnické osoby a organizační jednotky katolické církve a ostatních církví a náboženských společností, které mají podle relevantních předpisů upraveny své vztahy s Polskou republikou a konečně místní a veřejná správa a její organizace.

Zákon se vztahuje na tuzemskou dobrovolnou činnost vykonávanou v Polsku i na činnost vykonávanou ve prospěch mezinárodních organizací v zahraničí. Oblasti činnosti, kterým se dobrovolníci věnují, jsou zákonem vymezeny obecně, je zdůrazněno, že ekonomickou aktivitu nelze chápat jako dobrovolnickou činnost.

Jako veřejně prospěšnou dobrovolnickou činnost lze chápat dle zákona např.:

- sociální péči včetně pomoci rodinám v obtížných životních situacích,
- činnosti v zájmu národnostních menšin,
- činnosti v zájmu handicapovaných,
- podporu zaměstnávání a motivaci nezaměstnaných nebo osob, kterým hrozí ztráta zaměstnání,
- ochranu a podporu práv žen a rovného přístupu k ženám i k mužům,
- ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti a prevence společensky patologických jevů,
- podporu znalostí a dovedností potřebných pro obranu státu,
- pomoc obětem přírodních a humanitárních katastrof,
- ochranu přírodního prostředí, péči o zvířata a ochranu přírodního dědictví,
- ochranu národního dědictví, tradic, kultury a umění,
- podporu evropské integrace a rozvoje spolupráce mezi národy,
- činnosti zajišťující technickou podporu, výcvik a školení a informační nebo finanční pomoc nevládním organizacím.

Dobrovolník musí být kvalifikovaný a musí vyhovět požadavkům relevantním k obsahu a rozsahu vykonávaných aktivit.

Požaduje se rovněž smluvní stvrzení vztahů mezi dobrovolníkem a beneficiantem a zakotvení podmínek dobrovolnické činnosti ve smlouvě:

- pisemné smlouvy se požadují pouze v případě, že činnost je vykonávána déle než 30 dnů,
- obsahem musí být stanovení rozsahu činnosti, oblasti činnosti a časových podmínek výkonu služeb dobrovolníků a ustanovení umožňující zrušení smlouvy,
- na žádost dobrovolníka je beneficiant povinen písemně potvrdit jaký rozsah služeb a v jaké kvalitě pro něj dobrovolník vykonává.

Povinnosti příjemce služeb dobrovolníka a "přijímající" organizace/beneficianta:

- informovat dobrovolníky o možných rizicích výkonu dobrovolnické služby a pravidlech ochrany před nimi,
- poskytnout pro výkon dobrovolnické služby bezpečné a hygienické podmínky podle pravidel, kterými se řídí poskytování těchto podmínek zaměstnancům a včetně příslušných lékařských vyšetření, osobní ochrany a zaškolení v otázkách bezpečnosti a hygieny při práci,
- krýt cestovní náklady, diety a to podle pravidel vztahujících se na řádné zaměstnance nebo zvláštních právních předpisů,
- hradit náklady na školení,
- části těchto povinností může být beneficiant zproštěn v případě, že dobrovolník písemně potvrdí svůj souhlas s takovým postupem.

Výhody pro dobrovolníky:

Dobrovolníkům se poskytují lékařská vyšetření potřebná pro výkon jejich činnosti, cestovní náklady a diety se jim též poskytují ve stejném rozsahu jako zaměstnancům. Mají nárok na úhradu školení, které potřebují pro dobrovolnou činnost a na uhrazení všech nákladů, které jim v souvislosti s touto činností vzniknou. Rovněž mají nárok na dávky zdravotní péče podle právních předpisů týkajících se běžného pojištění.

Dobrovolníci mají nárok na odškodnění v případě nehody, beneficiet je povinen zajistit pojištění proti nehodám pouze v časovém období nepřesahujícím 30 dnů.

Závěr:

Celkově je výše popsané zákonné vymezení dobrovolnické služby v Polsku mnohem jednodušší a obecnější. Není snaha vymezit vše do nejmenších detailů. Dobrovolník je tu brán jako velmi samostatný partner přijímajících organizací, který musí být dobře informován o svých právech a povinnostech a přistupovat ke své činnosti aktivně.

Nezavádí se mezičlánek v podobě státem akreditovaných vysílajících organizací. Stát se k odpovědnosti za finanční podporu dobrovolnické služby nevyjadřuje - žádné speciální dotace se neposkytují. Předpokládá se, že si o podporu žádají beneficiet v rámci běžných grantových systémů.

Aplikace zákona je svěřena ministroví odpovědnému za sociální zabezpečení.